

i.s.m.

Concertgebouw
dinsdag 20 juni 1989
Grote Zaal, 20.15 uur

KATHLEEN SOPRAAN

Battle

MARTIN KATZ PIANO

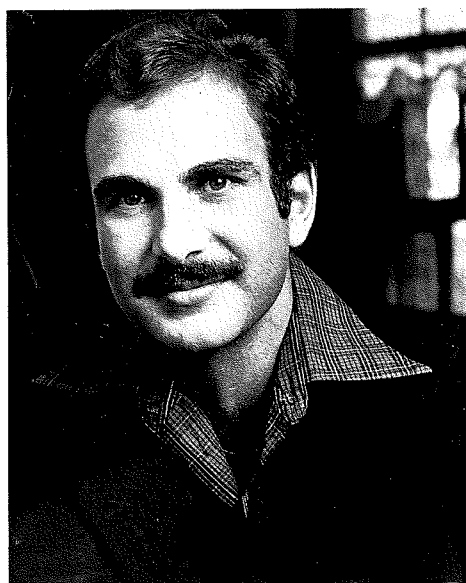
Kathleen Battle

Kathleen Battle werd geboren in Portsmouth, Ohio en ontving haar Bachelor en Master of Music degrees aan het conservatorium en de universiteit van Cincinnati. Zij kreeg drie eredoctoraten: van haar eigen universiteit te Cincinnati, van het Westminster Choir College te Princeton, New Jersey en van de universiteit van Ohio. Voor haar debuut bij de Royal Opera House, Covent Garden, in de rol van Zerbinetta in 'Ariadne auf Naxos' ontving Kathleen Battle, als eerste Amerikaanse operazanger, de Laurence Olivier Award voor 'the Best Performance in a New Opera Production'.

Bij de Metropolitan Opera vertolkte Kathleen Battle rollen in vrijwel alle grote Mozart opera's. Het afgelopen seizoen trad zij tijdens een tournee door Japan op in een gezamenlijk programma met Plácido Domingo en dit voorjaar trad zij bij de Met op met Luciano Pavarotti in Donizetti's 'L'Elisir d'Amore'. Dit seizoen zal Kathleen Battle optreden met Amerikaanse orkesten als het Boston Symphony Orchestra, het Cleveland Orchestra en de Los Angeles Philharmonic en zal zij recitals geven in Amerika en in een aantal Europese steden zoals Wenen, Parijs, Genève, Hamburg, München, Frankfurt en – voor de eerste keer in Nederland – in Amsterdam.

Kathleen Battle ontving een Grammy als beste, klassieke vocale solist in twee opeenvolgende jaren: in 1988 voor het 'Kathleen Battle Salzburg Recital' (met James Levine als begeleider) op DGG en in 1987 voor 'Kathleen Battle Sings Mozart' op Angel/EMI.

Martin Katz werd geboren in Los Angeles en studeerde pianobegeleiding bij Gwendolyn Koldofsky. Terwijl hij nog student was kreeg hij de unieke kans master classes te begeleiden van sterren als Lotte Lehman, Jascha Heifetz, Pierre Bernac en Gregor Piatigorsky. Martin Katz is een over de hele wereld veelgevraagde begeleider. Naast zijn optredens met Kathleen Battle begeleidt hij regelmatig andere beroemde zangers, zoals Marilyn Horne, Frederica von Stade, Kiri Te Kanawa, Teresa Berganza en José Carreras.

Martin Katz

PROGRAMMA

Georg F. Händel

1685-1759

Oh! Had I Jubal's Lyre
uit 'Joshua'
Se pietà di me non senti
uit 'Giulio Cesare'

Franz Schubert

1797-1828

Alinde
Die Männer sind mechant
Nacht und Träume
Gretchen am Spinnrade

Richard Strauss

1864-1949

Morgen
Ständchen
Wiegenlied
Schlagende Herzen

PAUZE

Gabriel Fauré

1845-1924

Le secret
Mandoline
Après un rêve
Notre amour

Fernando J. Obradors

1897-1945

La mi sola, Laureola
Al amor
Del cabello más sutil
Chiquitita la novia

Arr. Hall Johnson

Witness

Arr. Margaret Bonds

He's got the whole world in
his hands

Als een rivier door een wel zeer gevarieerd landschap slingert de rode draad van dit recital zich door het onmetelijke gebied van de zangkunst, van de Baroktijd van Georg Friedrich Händel tot de drempel van de twintigste eeuw (Strauss en Fauré), van Spanje tot Londen, Duitsland en Amerika, en van de vroege opera via de intieme liedkunst tot de 'community singing' van de negro spiritual.

Die vroege opera was in het Londen van 1724 stevig in handen van de van oorsprong Duitse **Georg Friedrich Händel** (1685-1759); dat wil zeggen, hij moest die eer delen met een andere immigrant, zijn Italiaanse rivaal Giovanni Bononcini, maar die rivaliteit had artistiek gezien goede invloed op Händel. Opera betekende in die tijd Italiaanse opera, en in de periode van 1721 tot 1728 leverde Händel maar liefst twaalf grote opera's af waaronder **Giulio Cesare** (1724) en **Rodelinda** (1725) de meest succesvolle zijn geworden. Toen zijn opera-imperium ging afbrokkelen verlegde Händel zijn activiteiten naar het gebied van het oratorium, en daarop was hij zeker even productief: de **Messiah** blijft natuurlijk het populairste hoogtepunt, maar **Joshua** (1748) heeft terecht een plaats op het repertoire behouden. Succes op het operaterrein is – ondanks verwoede pogingen daartoe – nooit weggelegd geweest voor **Franz Schubert** (1770-1827). Maar zijn aanspraak op onsterfelijkheid in de muziekgeschiedenis wordt meer dan ruimschoots gerechtvaardigd door zijn kamermuziek en zijn liederenschat, een achttien karaats repertoire van honderden liederen, verdeeld over de periode van 1811 tot zijn sterfjaar 1828. Alinde, **Die Männer sind méchant** en **Nacht und Träume** dateren uit Schuberts laatste drie jaren, **Gretchen am Spinnrade** werd geschreven in 1814. De fusie van Goethe's poëzie en Schuberts muziek in dat laatstgenoemde lied is dermate naadloos en volmaakt dat men niet geheel ten onrechte de dag waarop Schubert het lied schreef (19 oktober 1814) tot 'geboortedag van het Duitse lied' heeft verklaard. De melodische gave die een van Schuberts meest belangrijke kenmerken is, vinden we ook bij de Franse componist **Gabriel Fauré** (1845-1924), een man die zich door zijn bescheiden karakter, fijnbesnaardheid en goede smaak als een vis in het water van het lied voelde. Toch werd ook hij door het grote publiek naar de opera gedreven: een componist hoorde in die dagen toch minstens een groot muziektheaterwerk te hebben afgeleverd (het werd zijn opera **Pénélope** uit 1913, maar de toen reeds duidelijk toenemende doofheid verhinderde verdere pogingen in die richting). De volgende componist op het programma, **Richard Strauss** (1864-1949) zou men niet snel dezelfde eigenschappen als Fauré toedichten, al was het een man die een ongehoord zesde zintuig had voor de mogelijkheden van de menselijke stem, vooral in combinatie met orkest. Maar ook zijn oeuvre voor zang en piano is imposant. De vier vanavond te zingen liederen beslaan de periode aan het begin van Strauss' loopbaan als componist, de jaren van 1885 tot het einde van de negentiende eeuw, dat wil zeggen toen de opera nog niet zijn voornaamste aandacht opeiste.

Met de vier liederen van de Spaanse componist **Fernando Obradors** (1897-1945) verlaten we het 'strengere' concertgedeelte en kan het informele besluit van het recital een aanvang nemen. Tegelijkertijd grijpen de twee negro spirituals weer enigszins terug op het begin van het programma: **Joshua** is tenslotte niet alleen de held van Händels oratorium maar ook van een nog steeds veel gezongen negro spiritual.

Georg F. Händel

Oh! had I Jubal's Lyre

Oh! had I Jubal's Lyre,
Or Miriam's tuneful voice,
To sounds like his, I would aspire,
In songs like hers rejoice!

My humble strains but faintly show,
How much to heav'n and thee I owe.

Se pietà di me non senti

Se pietà di me non senti,
Giusto ciel, io morirò.
Tu dà pace a miei tormenti,
o quest'alma spirerò.
*Als u zich niet over mij erbarmt,
Rechtvaardige hemel, zal ik sterven.
Geef vrede in mijn lijden,
of deze ziel zal sterven.*

Franz Schubert

Alinde

Die Sonne sinkt ins tiefe Meer,
Da wollte sie kommen.
Geruhig trabt der Schnitter einher,
Mir ists beklommen.
Hast, Schnitter, mein Liebchen nicht gesehn?
Alinde! Alinde!
„Zu Weib und Kindern muss ich gehn,
Kann nicht nach andern Dirnen sehn;
Sie warten mein unter der Linde!“

Der Mond betritt die Himmelsbahn,
Noch will sie nicht kommen.
Dort legt der Fischer das Fahrzeug an,
Mir ists beklommen.
Hast, Fischer, mein Liebchen nicht gesehn?
Alinde! Alinde!
„Muss suchen, wie mir die Reusen stehn,
Hab nimmer Zeit, nach Jungfern zu gehn,
Schau, welch einen Fang ich finde!“

Die lichten Sterne ziehn herauf,
Noch will sie nicht kommen.
Dort eilt der Jäger in rüstigem Lauf,
Mir ists beklommen.
Hast, Jäger, mein Liebchen nicht gesehn?
Alinde! Alinde!
„Muss nach dem bräunlichen Rehbock gehn,
Hab nimmer Lust nach Mädchen zu sehn,
Dort schleicht er im Abendwinde!“

In schwarzer Nacht steht hier der Hain,
Noch will sie nicht kommen.
Von allen Lebendigen irr ich allein
Bang und beklommen.
Dir, Echo, darf ich mein Leid gestehn:
Alinde! Alinde!
„Alinde“ liess Echo leise herüberwehn.
Da sah ich sie mir zur Seite stehn:
„Du suchtest so treu, nun finde!“

F. Rochlitz

Die Männer sind mechant

Du sagtest mir es, Mutter:
Er ist ein Springinsfeld!
Ich würd es dir nicht glauben,
Bis ich mich krank gequält!
Ja, ja, nun ist ers wirklich,
Ich hatt ihn nur verkannt!
Du sagtest mirs, o Mutter:
„Die Männer sind mechant!“

Vorm Dorf, im Busch, als gestern
Die stille Dämmerung sank,
Da rauscht es: 'Guten Abend!'
Da rauscht es: 'Schönen Dank!'
Ich schlich hinzu, ich horchte,
Ich stand wie fest gebannt:
Er wars mit einer Andern:
„Die Männer sind mechant!“

O Mutter, welche Qualen!
Es muss heraus, es muss!
Es blieb nicht bloss beim Rauschen,
Es blieb nicht bloss beim Gruss!
Vom Grusse kams zum Kusse,
Vom Kuss zum Druck der Hand,
Vom Druck, ach, liebe Mutter!
„Die Männer sind mechant!“

J.G. Seidl

Nacht und Träume

Heilge Nacht, du sinkest nieder;
Nieder wallen auch die Träume,
Wie dein Mondlicht durch die Räume,
Durch der Menschen stille Brust.
Die belauschen sie mit Lust;
Rufen, wenn der Tag erwacht:
Kehre wieder, heilge Nacht!
Holde Träume, kehret wieder!

M. von Collin

Richard Strauss

Gretchen am Spinnrade

Meine Ruh ist hin,
Mein Herz ist schwer,
Ich finde sie nimmer
Und nimmermehr.

Wo ich ihn nicht hab,
Ist mir das Grab,
Die ganze Welt
Ist mir vergällt.

Mein armer Kopf
Ist mir verrückt,
Mein armer Sinn
Ist mir zerstückt.

Nach ihm nur schau ich
Zum Fenster hinaus,
Nach ihm nur geh ich
Aus dem Haus.

Sein hoher Gang,
Sein edle Gestalt,
Seines Mundes Lächeln,
Seiner Augen Gewalt,

Und seiner Rede
Zauberfluss,
Sein Händedruck,
Und ach, sein Kuss!

Mein Busen drängt
Sich nach ihm hin.
Ach, dürft ich fassen
Und halten ihn,

Und küssen ihn,
So wie ich wolt,
An seinen Küssen
Vergehen sollt!

J.W. v. Goethe

Morgen

Und morgen wird die Sonne wieder scheinen,
Und auf dem Wege, den ich gehen werde,
Wird uns, die Glücklichen, sie wieder einen
Inmitten dieser sonnenatmenden Erde...

Und zu dem Strand, dem weiten, wogenblauen,
Werden wir still und langsam niedersteigen.
Stumm werden wir uns in die Augen schauen,
Und auf uns sinkt des Glückes stummes
Schweigen...

J.H. Mackay

Ständchen

Mach auf, mach auf, doch leise mein Kind,
Um keinen vom Schlummer zu wecken.
Kaum murmelt der Bach, kaum zittert im Wind
Ein Blatt and den Büschen und Hecken.
Drum leise mein Mädchen, dass nichts sich regt,
Nur leise die Hand auf die Klinke gelegt.

Mit Tritten, wie Tritte der Elfen so sacht,
Um über die Blumen zu hüpfen,
Flieg leicht hinaus in die Mondscheinnacht
Zu mir in den Garten zu schlüpfen.
Rings schlummern die Blüten am rieselnden Bach
Und duften im Schlaf, nur die Liebe ist wach.

Sitz nieder, hier dämmerts geheimnisvoll
Unter den Lindenbäumen,
Die Nachtigall uns zu Häupten soll
Von uns ren Küssen träumen,
Und die Rose, wenn sie am Morgen erwacht,
Hoch glühn von den Wonnenschauern der Nacht.

A.F. Graf von Schack

Wiegenlied

Träume, träume, du, mein süßes Leben,
Von den Himmel, der die Blumen bringt.
Blüten schimmern da, die leben
Von dem Lied, das deine Mutter singt.

Träume, träume, Knospe meiner Sorgen,
Von dem Tage, da die Blume spross;
Von dem hellen Blütenmorgen,
Da dein Seelchen sich der Welt erschloss.

Träume, träume, Blüte meiner Liebe,
Von der stillen, von der heiligen Nacht,
Da die Blume seiner Liebe
Diese Welt zum Himmel mir gemacht.

R. Dehmel

Schlagende Herzen

Über Wiesen und Felder ein Knabe ging,
Kling-klang schlug ihm das Herz;
Es glänzt ihm am Finger von Golde ein Ring,
Kling-klang schlug ihm das Herz.
'Oh Wiesen, oh Felder, wie seid ihr schön!
Oh Berge, oh Wälder, wie seid ihr schön!
Wie bist du gut, wie bist du schön,
Du goldne Sonne in Himmelshöhn!'
Kling-klang schlug ihm das Herz.

Schnell eilte der Knabe mit fröhlichem Schritt,
Kling-klang schlug ihm das Herz.
Nahm manche lachende Blume mit,
Kling-klang schlug ihm das Herz.
'Über Wiesen und Felder weht Frühlingswind,
Über Berge und Wälder weht Frühlingswind.
Im Herzen mir innen weht Frühlingswind,
Der treibt zu dir mich leise, lind!'
Kling-klang schlug ihm das Herz.

Zwischen Wiesen und Feldern ein Mädcl stand,
Kling-klang schlug ihr das Herz,
Hielt über die Augen zum Schauen die Hand,
Kling-klang schlug ihr das Herz.
'Über Wiesen und Felder schnell kommt er her.
Über Berge und Wälder schnell kommt er her.
Zu mir, zu mir schnell kommt er her!
Oh, wenn er bei mir nur, bei mir schon wär!'
Kling-klang schlug ihr das Herz.

O.J. Bierbaum

Le secret

Je veux que le matin l'ignore
Le nom que j'ai dit à la nuit
Et qu'au vent de l'aube, sans bruit,
Comme une larme il s'évapore.

Je veux que le jour le proclame
L'amour qu'au matin j'ai caché,
Et sur mon coeur ouvert penché
Comme un grain d'encens, il l'enflamme.

Je veux que le couchant l'oublie
Le secret que j'ai dit au jour,
Et l'emporte avec mon amour,
Aux plis de sa robe pâlie!

A. Silvestre

Après un rêve

Dans un sommeil que charmaient ton image
Je rêvais le bonheur, ardent mirage,
Tes yeux étaient plus doux, ta voix pure et sonore,
Tu rayonnais comme un ciel éclairé par l'aurore;

Tu m'appelais et je quittais la terre
Pour m'enfuir avec toi vers la lumière,
Les cieux pour nous entr'ouvraient leurs nues,
Splendeurs inconnues, lueurs divines entrevues.

Hélas! hélas! triste réveil des songes,
Je t'appelle, ô nuit, rends moi tes mensonges,
Reviens, reviens radieuse,
Reviens ô nuit mystérieuse!

R. Bussine

La mi sola, Laureola

La mi sola, Laureola
La mi sola, sola, sola,
Yo el cautivo Leriano
Aunque mucho estoy ufano
Herido de aquella mano
Que en el mundo es una sola.
La mi sola, Laureola.
*Mijn enige Laureola,
Mijn enige,
Ik de gevangen Leriano,
Hoewel ik zeer hoogmoedig ben,
Ben gewond door de hand,
Die op de hele wereld
De enige is.*

Al Amor

Dame, Amor, besos sin cuento
Asido de mis cabellos
Y mil y ciento tras ellos
Y tras ellos mil y ciento
Y después...
De muchos millares, tres!
Y porque nadie lo sienta
Desbaratemos la cuenta
Y... contemos al revés.
*Geef me, Liefde, talloze kussen,
Je handen op mijn haar,
Geef me er elfhonderd,
En nog eens elfhonderd,
En dan...
Nog duizend meer!
En opdat niemand het weet,
Laten we vergeten te tellen
En... opnieuw beginnen.*

Mandoline

Les donneurs de sérénades
Et les belles écouteuses
Echangent des propos fades
Sous les ramures chanteuses.

C'est Tircis et c'est Aminte,
Et c'est l'éternel, Clitandre,
Et c'est Damis qui pour mainte
Cruelle fait maint vers tendre,

Leurs courtes vestes de soie,
Leurs longues robes à queues,
Leur élégance, leur joie
Et leurs molles ombres bleues.

Tourbillonnent dans l'extase
D'une lune rose et grise,
Et la mandoline jase
Parmi les frissons de brise.

P. Verlaine

Notre amour

Notre amour est chose légère
Comme les parfums que le vent
Prend aux cimes de la fougère,
Pour qu'on les respire en rêvant.

Notre amour est chose charmante,
Comme les chansons du matin,
Où nul regret ne se lamente,
Où vibre un espoir incertain.

Notre amour est chose sacrée,
Comme les mystères des bois,
Où tressaille une âme ignorée,
Où les silences ont des voix.

Notre amour est chose infinie,
Comme les chemins des couchants,
Où la mer, aux cieux réunie,
S'endort sous les soleils penchants.

Notre amour est chose éternelle,
Comme tout ce qu'un dieu vainqueur
A touché du feu de son aile,
Comme tout ce qui vient des coeur.

A. Silvestre

Del cabello más sutil

Del cabello más sutil
Que tienes en tu trenzado
He de hacer una cadena
Para traerte a mi lado.
Una alcarraza en tu casa
Chiquilla, quisiera ser
Para besarte en la boca,
Cuando fueras a beber.

*Van het fijnste haar van je vlechten
zal ik een keten maken om je aan mijn
zijde te brengen.
Was ik maar een waterkruik in je huis,
meisje, om telkens je mond te kussen,
wanneer je gaat drinken.*

Chiquitita la novia

¡Ah!
Chiquitita la novia,
Chiquitito el novio,
Chiquitita la sala
Y er dormitorio.

Por eso yo quiero
Chiquitita la cama
Y er mosquitero.
¡Ah!

*Een heel klein bruidje.
Een heel kleine bruidegom,
Een heel klein woonkamertje
en slaapkamertje.*

*Daarom wil ik dan ook
Een heel klein bedje
en een muggengaas erom heen.*

Witness

Oh, Lord, what manner of man is this?
All nations in Him are blest;
All things are done by His will;
He spoke to the sea and the sea stood still.

Now ain't that a witness for my Lord?
My soul is a witness for my Lord.

Now there was a man of the Pharesees,
His name was Nicodemus and he didn't believe.
The same came to Christ by night,
Wanted to be taught out of human sight.
Nicodemus was a man desired to know
How a man can be born when he is old.
Christ told Nicodemus, as a friend,
"Man, you must be born again."
Said, "Marvel not, man, if you want to be wise,
Repent, believe, and be baptized."

Then you'll be a witness for my Lord,
Soul is a witness for my Lord.

You read about Samson, from his birth,
Strongest man that ever lived on earth.
Way back yonder in ancient times
He killed ten thousand of the Philistines.
Then old Samson went wandering about;
Samson's strength was never found out.
Till his wife sat upon his knees.
She said, "Tell me where your strength lies,
if you please."

Now Samson's wife, she talked so fair,
Samson said, "Cut off my hair.
Shave my beard just clean as your hand
And my strength will become like a natural man."

Old Samson was a witness for my Lord,
Soul is a witness for my Lord.
That's another witness, now that's another witness.
My soul is a witness for my Lord,
My soul is a witness for my Lord.

He's got the whole world in His hand

He's got the whole world in His hand,
He's got the whole world in His hand.

He's got the little bitty baby in His hand,
He's got the whole world in His hand.

He's got you and me brother in His hand,
He's got the whole world in His hand.